

Academicianul Cristian Hera la 90 de ani – omagiu la 360°

Ioan Negruțiu

Membru de onoare al Academiei Române

Cu viața și opera academicianului Hera intrăm într-o poveste care nu seamănă cu mai nimic altceva, deci poate că o anumită libertate de stil să fie inevitabilă, ba chiar binevenită.

De la patronimul Hera până la calitatea de a dura, de a ști dura peste timp și timpuri, iată o traiectorie de viață remarcabilă. O explicație ar fi combinația unei discipline personale ieșite din comun și o sănătate de fier, acea loterie genetică de care are parte fiecare pământean. Hazard, șansă și necesitate? Aceste aspecte sunt mai legate între ele decât se poate crede la o primă vedere.

Numele Hera se înscrie direct în mitologie și longevitate. Zeița Hera, fiica lui Cronos și regina Olimpului în cele din urmă, are funcții celeste și terestre supreme. Ea este cea care poate aduce recolte abundente și care, printre multe alte peripeții pentru care imaginația grecească are posibilități nelimitate, a avut un rol capital în afacerea Lânei de Aur. Hera are puterea de a da putere și legitimitate.

Iată deci un prim destin venit pe cale genealogică și legat dublu de agricultură. Zeița Hera, păzitoarea fecundității și fertilității. Fără surprize, expertul Hera, păzitor la scară telurică al fertilității solurilor, soluri care au încetat să aibă vreun secret pentru domnia-sa. Tot prin acest filon trebuie să ne imaginăm că prometeismul tehnologic legat de cheștiunea îngrășămintelor și a chimiei agro-pedologice nu a căzut din întâmplare în preocupările profesorului Hera.

O simplă contabilitate arată că această expertiză, pe probleme care ne preocupă de pe vremea lui Liebig și care au contribuit la nașterea agriculturii moderne, l-a purtat pe cercetătorul Hera în funcții extrem de importante pentru meserie și țară.

- 21 de ani la conducerea Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice din România.

- 20 de ani patron fără discontinuitate al Centrului Internațional Științific pentru Îngrășăminte (CIEC) și, în acest cadru, animator al congreselor X–XVII pe subiect.

Aceste longevități inspiră, dincolo de admirație, un sentiment de siguranță și încredere. Prezența la vârf este deja o performanță. Persistența și prestanța la vârf spun multe despre încredere reciprocă, circulară și, deci, despre omenie. Căci cine ar da cheile casei pe termen lung fără siguranța unui spirit angajat în beneficiul interesului colectiv? Academicianul Hera este cu siguranță un om de consens.

Când spunem agricultură și agrochimie, de fapt vorbim de soluri, de pământ. Iată un subiect foarte sensibil, la toate nivelurile vieții și societății. De exemplu, nu e de mirare că Europa dispune de directive pe aerul și apele Comunității, dar nu pe soluri. Ceea ce are efecte directe și indirecte asupra agriculturii, a funciarului, a speculației.

În ce mă privește, examenul cel mai dificil din perioada studiilor mele la Cluj a fost pedologia. Atunci am înțeles geologia de bază, clasificări surprinzătoare la soluri și reacții chimice care m-au învățat de ce chimia ne spune mai totul despre viață și moarte.

Când, ca dascăl la Lyon, am constatat că studenții biologi termină ciclul de studii fără să știe ce este un sol, am făcut loc în program pentru noțiuni de pedologie, din care să înțeleagă toți studenții că solurile sunt ecosisteme (și nu doar un substrat care oscilează între praf și noroi, care se betonează mai devreme sau mai târziu). Mai mult, ecosistemele soluri sunt ecosistemele cele mai complexe și fragile din lume, care asi-

gură interfețe și interacțiuni multiple între marile „sfere” funcționale ale planetei. Astfel, litosfera este acea subțire „epidermă” a crustei terestre în care se mărită atmosfera, hidrosfera și sfera viului. Solurile sunt primul substrat pentru biodiversitate.

Când spunem soluri, ar trebui să gândim agricultura ca sistem multifuncțional pe termen mijlociu și lung. Biomasa în general și biomasa agricolă în special, și deci resursele lor suport care sunt solurile și apele, vor juca – spus telegrafic – un rol mai greu decât petrolul în anii care vin. Cu condiția ca agricultura și alte activități umane să permită tripticului sol-apă-biomasă să funcționeze corect. Ceea ce nu este deloc sigur (Negruțiu et al, 2020).

În acest spirit, obiectul conferinței din 28 octombrie 2022, organizate prin eforturile Secției de științe agricole și silvice de la Academie, *Orientări noi în agricultură și silvicultură*, s-a concentrat pe strategii, priorități și rezultate în gestiunea resurselor primare din România, cu discuții inclusiv de natură juridică. Aceste chestiuni le-am evocat cu academicianul Hera la un moment în care agricultura convențională se găsește la o răscruce, poate chiar într-un impas.

Agricultura sustenabilă pe care o gândește academicianul Hera începe acolo unde problemele și practicile de nutriție minerală și fertilizare se fac la răspântia trecutului rural din perioada interbelică, a agriculturii sub comunism, a procesului post-decembrie 1989 (când România a experimentat lipsa ingredientelor agrochimice de bază) și recente preocupări în agroecologie și agricultură rezonată. Metamorfoza profesorului

Hera, pe care am observat-o cu fascinație, are loc pe toate aceste dimensiuni.

Aici trebuie să amintim că azotul și fosforul, de exemplu, sunt îngrășămintele care figurează pe loc de cinste în definirea limitelor planetare pe care putem sau nu mai putem să le depășim. Aceste molecule, dar nu numai ele, ne chestionează acum asupra stării humusului, a materiei organice, a capacității solurilor de a stoca apa și CO_2 .

Cred că această evoluție a făcut ca domnia-sa să mă primească cu bunăvoință în rândurile Academiei. Ocazie să evocăm momente din primele noastre întâlniri la Fundulea în anii 1970, atunci când eram în stagiul la Institut, memoriile rectorului Emil Negruțiu pe care l-a întâlnit ani în șir, sau tematicile abordate în sus-amintita conferință 2022 și cele care se anunță la conferința pe biotehnologii (*Biotehnologii pentru deceniul 2030: realizări, priorități, urgențe*), programată pe 6 noiembrie 2023.

Din olimpul celor 90 de ani și ca prim-agronom al României, profesorul Hera vrea să facă din ferma România un sistem agro-rural la nivelul potențialului natural și uman.

Ce rămâne din și cum evoluează potențialul natural?

Ce rămâne din și cum evoluează potențialul uman?

Sunt convins că domnia-sa are răspunsuri precise la aceste întrebări. În răspunsuri am descoperit ideile și deciziile pe care dumnealui le consideră ca fiind cele mai importante din punct de vedere personal atunci când, timp de peste o jumătate de secol, a vegheat, a pus mâna și mintea la destinul agro-ruralului românesc. Ca și zeița

La cel de al 16-lea congres mondial CIEC, Rio de Janeiro, Brazilia, unde acad. Cristian Hera, în calitate de președinte de onoare CIEC, a rostit cuvântul la deschiderea congresului

Hera, academicianul Hera are darul de a intra cu abilitate în capul oamenilor. Știe, deci, o sumedenie de lucruri care au greutate în destinul României.

Ori, în 10 noiembrie 2023, conferința „Agricultura României” va permite să se gândească pe ambele versante ale situației agriculturii și ruralului românesc. „Satul românesc, azi și mâine” este și rămâne un subiect de căpătâi pentru domnia-sa.

O astfel de paletă de preocupări și metamorfoză, în momentul în care domnia-sa se uită la țară și la lume de la altitudinea celor 90 de ani, este un exercițiu de exemplaritate care nu poate decât inspira pe toți cei care, ca și domnia-sa, cred că viitorul agro-rural al României trebuie gândit acum și în baza resurselor naturale și umane care ne sunt proprii. De ce? Pentru că parcurgând de mulți ani lumea, academicianul Hera știe că o

schimbare nelineară se petrece sub ochii noștri: 8 miliarde de guri de hrănit, crize socio-ecologice cumulate – în special alimentare și sanitare, presiuni excesive pe resursele primare sol-apă-biomasă, impasuri instituționale și agende geopolitice de o gravitate și densitate fără precedent. Prin urmare, cine dacă nu domnia-sa are profunzimea timpului și a spiritului pentru a povesti tinerelor generații cum a fost pe timpurile când domnia-sa, și cei din aceeași generație au tentat, testat și regândit lucrurile și lumea.

Sesiunea aniversară din 18 decembrie 2023, care îi este dedicată, va fi ocazia visată.

Notă

Negruțiu I, Hamant O, Frohlich M (2020), *Flowering the Anthropocene – a political agenda. Trends in Plant Science*, no 25(4), 349–368.